

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 21. června 2023

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

PRÉMIE OTTO WICHTERLEHO 2023

Čtyřiadvacet výrazných mladých vědeckých talentů letos získá prestižní ocenění Akademie věd ČR: Prémii Otto Wichterleho pro rok 2023. Slavnostní ceremoniál se uskuteční v pražské Lannově vile ve středu 21. června 2023, ceny laureátům předá předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová.

Ocenění je určeno perspektivním vědcům a vědkyním, kteří dosahují špičkových výsledků ve svých oborech, jsou nositeli vědeckých titulů (CSc., Dr., Ph.D., DrSc.) a v době podání návrhu nepřesáhli věk 35 let. Do této doby se nezapočítává rodičovská dovolená.

„Tito mladí vědci a vědkyně s obrovským zápalem pro svůj obor jsou budoucností Akademie věd a celé české vědy. Jsem ráda, že je můžeme v jejich rozletu podporovat. A věřím, že se mezi nimi objeví i další Otto Wichterle,“ říká předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová.

Prémie pro mladé vědecké pracovníky ve svém názvu nese jméno profesora Otto Wichterleho na památku vynikajícího českého chemika světového formátu, jenž se stal po listopadu 1989 prezidentem Československé akademie věd.

Uděluje se od roku 2002 a je spojená s finanční odměnou 330 tisíc korun rozložených do tří let. Dosud ji obdrželo na 500 laureátů a laureátek.

Ing. Petr Hauschwitz, Ph.D., MBA

Fyzikální ústav AV ČR, Centrum HiLASE

e-mail: hauschwitz@fzu.cz, tel.: +420 314 007 772

Petr Hauschwitz z Centra HiLASE při Fyzikálním ústavu AV ČR významně přispěl k rozvoji výroby přesných periodických mikro- a nanostruktur, která je velmi žádaným oborem s vysokým potenciálem a celospolečenským užitekem. Petr Hauschwitz se zaměřuje na využití těchto struktur pro snížení tření, modifikaci povrchových vlastností a vytváření antibakteriálních povrchů.

Spolu se svým týmem drží Petr Hauschwitz dva světové rekordy v produktivitě a počtu svazků při nanoobrábění. V roce 2021 jej časopis Forbes zařadil do žebříčku talentovaných „30 pod 30“.

Jako vedoucí týmu se podílel na úspěšném řešení tuzemských i mezinárodních projektů ve spolupráci s průmyslem. Získal zkušenosti ze zahraničních stáží ve významných institucích a své výsledky prezentuje na mezinárodních konferencích. Aktivně se zapojuje také do popularizace vědy.

V současnosti se zaměřuje na efektivní laserové strukturování povrchů pro zlepšení biokompatibility implantátů a omezení adheze bakterií.

FOTO: René Volfík, FZÚ

Ing. Filip Křížek, Ph.D.

Fyzikální ústav AV ČR

e-mail: krizekfi@fzu.cz, tel.: +420 220 318 577

Filip Křížek se v Oddělení spintroniky a nanoelektroniky Fyzikálního ústavu AV ČR zaměřuje na vývoj nových spintronických materiálů. Zkoumá jejich strukturní, magnetické a elektronické vlastnosti. Úspěch během stipendia na prestižní univerzitě ETH jej dovedl k navázání nové spolupráce s ETH/IBM v Curychu. Na ETH dále aktivně působí, vede zde doktorského studenta.

Významným úspěchem Filipa Křížka je i nedávný objev atomárně ostrých doménových stěn ve vysoce kvalitních tenkých vrstvách antiferomagnetického CuMnAs. Takto ultramale magnetické struktury nebyly dříve v magnetických systémech pozorovány a soudilo se, že nemohou existovat. Pozorování těchto nekonvenčních magnetických nanostruktur bylo možné díky mezinárodní spolupráci a moderním technikám transmisní elektronové mikroskopie. Tato práce má významné dopady pro porozumění magnetismu a budoucí vývoj vysoce škálovatelných magnetických digitálních a neuromorfních IT zařízení.

Filip Křížek publikuje často výsledky své práce v prestižních časopisech.

FOTO: René Volfík, FZÚ

Ing. Tomáš Neuman, Ph.D.

Fyzikální ústav AV ČR

e-mail: neuman@fzu.cz, tel.: + 420 220 318 505

Tomáš Neuman z Fyzikálního ústavu AV ČR dokázal i přes svoji krátkou kariéru významně přispět k současnému pochopení interakce světla s hmotou. Jeho teorie popisující proces světelné emise ve skenovacím tunelovém mikroskopu je obecně akceptovatelnou teorií v komunitě rastrovací mikroskopie. Tato nově vznikající technika vědcům umožňuje studovat optické vlastnosti vzorků v nanoměřítku.

Během postdoktorandského výzkumu na Harvardu Tomáš Neuman také přispěl k nové oblasti výzkumu zaměřené na kvantové technologie. Mladý vědec působil i na univerzitách ve Francii nebo Španělsku.

Tomáš Neuman má na svém kontě řadu publikací v prestižních vědeckých časopisech. Ocenění získal již za svoji magisterskou práci. Vysoké učení technické v Brně mu za ni udělilo Cenu Josefa Hlávky. Doktorandský titul získal na univerzitě ve Španělsku – University of the Basque Country.

FOTO: René Volfik, FZÚ

Ing. Andrea Školáková, Ph.D.

Fyzikální ústav AV ČR

e-mail: skolakova@fzu.cz, tel.: +420 266 052 631

Andrea Školáková působí ve výzkumné skupině Materiálů s řízenou mikrostrukturou ve Fyzikálním ústavu AV ČR, kde zavedla výzkum vysokoentropických slitin, které jsou vhodné např. pro bioaplikace, kosmický a automobilový průmysl.

Jako první na světě se jí podařilo v disertační práci na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze vysvětlit mechanismy a kinetiku vzniku intermetalických sloučenin při reaktivní sintraci (spékání práškové směsi).

Inovativní chemické složení slitin, které mladá vědkyně navrhuje a zkoumá, umožňuje dosahovat excelentních mechanických vlastností při použití v bioaplikacích. Jejím cílem je navíc připravit slitiny tak, aby měly mechanické vlastnosti co nejpodobnější lidské kosti a bylo možné je použít jako trvalý implantát. Výsledky výzkumu naleznou uplatnění pro přípravu staticky zatěžovaných součástí v průmyslu.

Andrea Školáková je přední odbornicí v oblasti fyzikální metalurgie, o její hloubce teoretických poznatků a porozumění struktuře a mechanickým vlastnostem moderních kovů svědčí i její hojná publikační činnost.

FOTO: archiv A. Školákové

Gwladys Steciuk, Ph.D.

Fyzikální ústav AV ČR

e-mail: steciuk@fzu.cz, tel.: +420 220 318 591

Gwladys Steciuk působí v Oddělení strukturní analýzy ve Fyzikálním ústavu AV ČR a patří k světové špičce v analýze konkrétních struktur mikrokryсталických minerálů. Zaměřuje se zejména na strukturní charakterizaci vzorků sekundárních minerálů pomocí 3D elektronové difrakce ve spolupráci s odborníkem na mineralogii Dr. Jakubem Plášilem.

Mladá vědkyně se podílela na řadě projektů týkajících se vývoje metod elektronové difrakce a jejich aplikace v materiálové vědě. Spolupodílela se na vývoji programu PETS2, který jako jediný na světě poskytuje potřebná data pro aplikaci dynamické teorie difrakce při zpřesňování struktur z elektronové difrakce (hlavním autorem programu je Lukáš Palatinus). Je první autorkou článku o aplikaci přímé elektronové difrakce na struktury krystalografických dvojčat.

Gwladys Steciuk byla a je klíčovou členkou týmu několika prestižních projektů, je autorkou nebo spoluautorkou řady článků v impaktovaných časopisech.

FOTO: René Volfík, FZÚ

Ing. Veronika Brychová, Ph.D.

Ústav jaderné fyziky AV ČR

e-mail: brychova@ujf.cas.cz, tel.: +420 266 177 236

Veronika Brychová nahlíží na každý datovaný, zejména archeologický materiál z nového úhlu pohledu a hledá cesty, jak určit stáří artefaktů, u kterých by to klasickými postupy bylo velmi obtížné nebo nemožné. Od roku 2017 v Ústavu jaderné fyziky AV ČR pracuje ve skupině, která se zabývá radiouhlíkovým datováním. Mladá vědkyně se také podílí na budování nové laboratoře urychlovačové hmotnostní spektrometrie. Během doktorandského studia na VŠCHT v Praze se věnovala studiu organických pozůstatků absorbovaných v archeologické keramice a procesům, které jim umožní se uchovat v tak dlouhém časovém horizontu.

Na předchozí bádání v současnosti navazuje svým unikátním vědeckým zájmem, kterým je molekulárně-specifická radiouhlíková analýza. Tento přístup kromě potřebných metodických znalostí vyžaduje i ovládnutí náročného přístrojového vybavení.

Nadějná vědkyně získala zkušenosti též na univerzitách ve Velké Británii a Švýcarsku a pravidelně přednáší v Česku a na mezinárodních konferencích. V jedné z přednášek se věnovala například výzkumu starověké kosmetiky nebo roli tuků ve výživě našich předků. Veronika Brychová se také věnuje popularizaci vědy.

FOTO: ÚJF

Giovanni Ceccio, Ph.D.

Ústav jaderné fyziky AV ČR

e-mail: ceccio@ujf.cas.cz, tel.: + 420 266 172 103

(hovoří anglicky, česky rozumí)

Sicilský rodák Giovanni Ceccio nastoupil do Ústavu jaderné fyziky AV ČR před pěti lety a zapojil se do výzkumu a vývoje nových nanomateriálů s využitím iontových svazků. Zajímají ho především tenké lithiové iontové baterie (All-Solid-State Lithium-Ion Batteries) a ternární sloučeniny (tzv. MAX fáze) s jejich unikátní radiační odolností.

Mladý vědec absolvoval stáže ve Francii i v USA a získal ceny za nejlepší prezentace na mezinárodních konferencích. V současné době pracuje ve skupině, která se zabývá materiálovým výzkumem pomocí neutronových a iontových svazků, a má rozpracovány tři projekty zaštitěné Grantovou agenturou ČR.

V průběhu pěti let v ústavu se Giovanni Ceccio také zapojil do budování laboratoře nanomateriálů z infrastruktury CANAM, kde se podílel na náročné výstavbě zrcadlového neutronovodu.

Giovanni Ceccio též aktivně spolupracuje s významnými zahraničními výzkumnými organizacemi, jako je Brookhaven National Laboratory (USA) či Nagaoka University (Japonsko) na výzkumu plazmatu produkovaného pulzním laserem.

FOTO: archiv G. Ceccia

Ing. Michal Kamrádek, Ph.D.

Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR

e-mail: kamradek@ufe.cz, tel.: +420 266 773 558

Michal Kamrádek se zaměřuje na výzkum technologie speciálních optických vláken. Pomohl vyvinout nové typy pro oku bezpečnější spektrální oblast (2 μm – mikrometry), která je velmi aktuální, protože ji lze využít např. v medicíně, průmyslu nebo v protivzdušné obraně.

Podílel se například na původní metodě přípravy aktivních vláken dopováním nanočásticemi. Přispěl také k úspěchu ústavu v projektu Thuliové vláknové lasery pro průmyslové a medicínské aplikace Business (2020) nebo v projektu TALOS (Tactical Advanced Laser Optical System) Evropské obranné agentury, kde se zásadně zasloužil o úspěšné vyvinutí optického vlákna pro laserový efektor.

Michal Kamrádek je také klíčovým pracovníkem několika mezinárodních projektů (např. Nové skelné materiály a spektroskopie pro výkonové vláknové lasery pracující nad 2 μm – ve spolupráci s Leibnizovým institutem fotonických technologií (Leibniz IPHT) v Německu), přičemž plně zastupuje vedoucího vědecké skupiny pro přípravu skleněných preforem optických vláken.

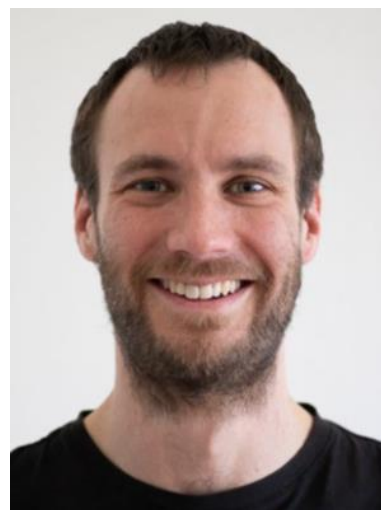

FOTO: archiv M. Kamrádka

RNDr. Kateřina Novotná, Ph.D.

Ústav pro hydrodynamiku AV ČR

e-mail: novotna@ih.cas.cz, tel.: +420 233 109 047

Kateřina Novotná se zabývá kvalitou a úpravou vody. V Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR vede Oddělení hydrochemie a technologie vody a snaží se odhalit a popsat látky, které vodu znečišťují. Řeší také, jak je odstraňovat pomocí technologií úpravy vody – nejčastěji metodou koagulace.

Předmětem zájmu úspěšné vědkyně jsou zvláště přírodní organické látky jako například produkty sinic a řas, včetně toxinů. Především ale zkoumá znečišťující látky vznikající činností člověka, mezi nimiž jsou i mikroplasty. Vzhledem k celospolečenskému přínosu problematiky kvality zdrojů vody a pitné vody zejména má bádání Kateřiny Novotné kromě vědeckého přínosu i značný potenciál pro praktické využití.

Kateřina Novotná také studuje látky, které se z (mikro)plastů uvolňují do okolního prostředí. Je spoluautorkou celosvětově první vědecké studie, jež popsala výskyt mikroplastů o velikosti v řádu mikrometrů v úpravách pitné vody. Podílí se též na aplikaci nejmodernějších analytických metod pro screening znečištění vody.

FOTO: archiv K. Novotné

Mgr. Kamila Hrubanová, Ph.D.

Ústav přístrojové techniky AV ČR

e-mail: hruhanova@isibrno.cz, tel.: +420 541 514 263

Díky práci Kamily Hrubanové z Ústavu přístrojové techniky AV ČR se zlepšuje výzkum ultrastruktury komplikovaných hydratovaných objektů.

Vědkyně vyvíjí a implementuje pokročilé metody v elektronové mikroskopii, přičemž sám popis i přínos jejích nových přístupů podkládají vědecké publikace a výsledky, jichž je autorkou či spoluautorkou. Rozvíjela například techniku mrazového lámání, díky níž je možné sledovat vnitřní struktury či vlastnosti polymerních částic uvnitř živých organismů.

FOTO: archiv K. Hrubanové

Kamila Hrubanová, která se účastnila řady projektů základního i aplikovaného výzkumu, letos povýšila na vedoucí Centrální laboratoře Elektronové mikroskopie a Ramanovy spektroskopie Ústavu přístrojové techniky AV ČR. Kromě samotného výzkumu jí záleží i na tom, aby o vědě slyšela též veřejnost. Organizuje proto workshopy a výstavy mikrofotografií pro řadu zájemců o danou problematiku.

Pomáhala mj. s organizací velkého mezinárodního kongresu a je členkou výboru Československé mikroskopické společnosti.

RNDr. Jana Popová, Ph.D.

Ústav fyziky atmosféry AV ČR

e-mail: popova@ufa.cas.cz, tel.: +420 272 016 009

Silné konvektivní bouře každoročně způsobují velké materiální škody a mají na svědomí lidské životy. Aby bylo možné chránit majetek a také obyvatele, je nutné včas a efektivně před těmito bouřemi a jejich doprovodnými jevy varovat. To však vyžaduje podrobné studium, a právě tomu se věnuje Jana Popová.

Zaměřuje se hlavně na výzkum elektřiny v atmosféře, vzniku a předpovědi blesků. Hlavním nástrojem její práce je modelování s využitím aktuálních modelů oblaku nebo numerických modelů předpovědi počasí a analýza dat naměřených radary.

Jana Popová má za sebou časté pobyty na univerzitách a ve vědeckých institucích např. v Německu a ve Francii a je dlouhodobě velmi aktivní při navazování zahraniční spolupráce. Její pobyt v Nizozemsku vedl k zahájení spolupráce mezi Ústavem fyziky atmosféry AV ČR a Technickou univerzitou v Delftu ve využívání dat z meteorologických radarů. Spolupráci navázala také s renomovaným profesorem z Tchaj-wanu a s Italskou vědeckou radou.

Nezanedbatelná je její výborná znalost cizích jazyků, kterou už několikrát zúročila právě při navazování spolupráce s dalšími univerzitami, při získávání dat a konzultacích vědeckých problémů.

FOTO: archiv J. Popové

Mgr. Jan Hynek, Ph.D.

Ústav anorganické chemie AV ČR

e-mail: hynek@iic.cas.cz, tel.: +420 311 236 995

Jan Hynek se specializuje na výzkum porézních koordinačních polymerů – materiálů s velkým povrchem a ladicí velikostí a chemickou povahou pórů, které by v budoucnu mohly nalézt uplatnění např. pro skladování vodíku, jako součásti palivových článků nebo při odstraňování chemických nečistot z odpadních vod.

Během doktorského studia se podílel na přípravě prvních známých porézních koordinačních polymerů s unikátní strukturou, které se proti dosud používaným materiálům vyznačují vyšší chemickou stabilitou. Dále se mu podařilo připravit porézní polymery na bázi porfyrinů, jež při ozáření viditelným světlem účinně zamezovaly růstu biofilmů bakterií *P. aeruginosa* a *E. faecalis*. Tematické porfyrinů se věnoval i během dvouletého postdoktorandského pobytu v Japonsku.

V současné době ve výzkumu porézních koordinačních polymerů pokračuje a zaměřuje se zejména na jejich protonovou vodivost. Protonově vodivé materiály jsou důležitou součástí membrán ve vodíkových palivových článcích, které jsou jedním z možných zdrojů čisté energie.

FOTO: Lucie Písecká

Pamir Nag, Ph.D.

Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR

e-mail: pamir.nag@jh-inst.cas.cz, tel.: +420 266 053 503

Pamir Nag přišel do Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR v roce 2018 po ukončení doktorského studia v Kalkatě. Věnuje se tématu srážek elektronů – navrhl a zkonstruoval světově unikátní přístroj pro zkoumání chemie indukované elektrony (spektrometr zobrazování iontů vzniklých v elektronových srážkách).

Dr. Nag také zahájil zcela nový směr výzkumu v oblasti srážek elektronů s rozhraními kapalin. V současné době se zabývá studiem elektronově indukovaných procesů v plynné i kapalně fázi. Spolupracuje s vědeckými centry, jako jsou synchrotron SOLEIL ve Francii, GANIL ve Francii, Aarhuská univerzita v Dánsku či Lawrence Berkeley National Laboratory v Kalifornii, a zkoumá procesy indukované fotony nebo iontovými svazky, které pak porovnává se svými výsledky z elektronem indukovaných reakcí měřených v Praze.

Pamir Nag získal i ocenění Důvěryhodný recenzent vydavatelství IOP za rok 2021 a byl vybrán jako Recenzent roku 2022 v časopise Journal of Physics B: Atomic, Molecular and Optical Physics.

FOTO: ÚFCH JH

PharmDr. Eva Randárová, Ph.D.

Ústav makromolekulární chemie AV ČR

e-mail: randarova@imc.cas.cz, tel.: +420 296 809 346

Eva Randárová oddaně propojuje vědu a medicínu. V Ústavu makromolekulární chemie AV ČR se věnuje výzkumu nových polymerních materiálů (vodorozpustných), které se dají využít v protinádorové a protizánětlivé terapii.

Za svou kariéru už publikovala na 30 prací, ve kterých byl její přínos vždy zásadní díky novým nápadům a řešením. Získala Cenu České farmaceutické společnosti a Cenu Sanofi, kterou uděluje Francouzská ambasáda v ČR společně se Sanofi. V současné době vede pracovní skupinu, jež zkoumá využití nových polymerních systémů pro cílenou léčbu revmatických onemocnění pohybového aparátu a dalších zánětlivých onemocnění.

Eva Randárová spolupracuje s kolegy nejen na pracovišti, ale po celé republice a za hranicemi, zúčastnila se již pěti stáží. Jako stěžejní autorka publikovala ve speciálním čísle „Hall of Fame“ časopisu Journal of Controlled Release.

V Ústavu makromolekulární chemie AV ČR pracuje od roku 2012, pomáhá při popularizaci vědy a angažuje se též pedagogicky.

FOTO: archiv E. Randárové

Mgr. Dominika Luptáková, Ph.D.

Mikrobiologický ústav AV ČR

e-mail: dominika.luptakova@biomed.cas.cz

tel.: + 420 776 717 670

Dominika Luptáková se v Mikrobiologickém ústavu AV ČR zabývá klinicky významnými bakteriálními a plísňovými onemocněními centrálního nervového systému, plic a urogenitálního traktu. Zasloužila se o vznik výzkumného směru nazvaného „infekční metalomika“. Ta využívá specifické kov obsahující biomarkery patogenů pro časoprostorovou analýzu mikrobiálních infekcí ve tkáních a tělních tekutinách. Děje se tak pomocí hmotnostní spektrometrie s vysokým rozlišením a molekulární zobrazovací hmotnostní spektrometrie. Na zavedení této techniky do oblasti infekcí centrální nervové soustavy získala finanční podporu Grantové agentury ČR.

FOTO: MBÚ

Dominika Luptáková absolvovala dvouletý postdoktorandský pobyt na Univerzitě v Uppsale ve Švédsku a v současné době se podílí na výuce na Univerzitě Karlově a Slovenské technické univerzitě v Bratislavě. Za svou práci získala řadu ocenění a je členkou vědeckých společností pro mikrobiologii a hmotnostní spektrometrii.

RNDr. Jaroslav Semerád, Ph.D.

Mikrobiologický ústav AV ČR

e-mail: jaroslav.semerad@biomed.cas.cz

tel.: +420 776 030 499

Jaroslava Semeráda zajímá znečištění životního prostředí. Při práci odhaluje nové organické polutanty a antropogenní částice, testuje jejich toxicitu a jejich interakce s (mikro)organismy. Obecněji se zaměřuje mj. na toxikologii, environmentální chemii a dekontaminační metody.

Spolupracoval na minimálně 27 publikacích, z nichž drtivá část spadá do kategorie nejvíce citovaných časopisů. Jeho kvality dokládají i úspěchy při získávání grantů. Obdržel např. dva od Technologické agentury ČR, které se týkaly vody – ať už odstraňování organických mikropolutantů z pitné vody nebo zefektivnění závlahových systémů, které využívají odpadní vodu. Z těchto projektů vznikla řada dalších vědeckých i technologických výstupů.

FOTO: archiv J. Semeráda

Jaroslav Semerád pracuje v Mikrobiologickém ústavu AV ČR od roku 2014, spolupracoval na projektech ve Francii, Švédsku a Německu. Od roku 2020 je laureátem ceny Francouzské ambasády za environmentální výzkum. Kromě vědeckých projektů také předává své zkušenosti studentům ve vlastním předmětu vyučovaném v Ústavu pro životní prostředí PřF UK.

Mgr. Kristýna Kárová, Ph.D.

Ústav experimentální medicíny AV ČR

e-mail: kristyna.karova@iem.cas.cz

tel.: +420 241 062 619

Neurovědkyně Kristýna Kárová vystudovala obor imunologie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, doktorské studium dokončila na 2. lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Své znalosti se rozhodla uplatnit v oboru neurověd v Ústavu experimentální medicíny AV ČR, kde působí od roku 2012.

V počátcích vědecké kariéry se věnovala výzkumu kmenových buněk a patogenezí zánětlivé odpovědi po poranění mozku a míchy. Nyní se zabývá zejména genovou terapií ve stimulaci regenerace axonů po míšním poranění. Její výsledky jsou natolik povzbudivé, že zaujaly Mezinárodní nadaci pro výzkum paraplegie se sídlem ve Švýcarsku, která ji podpořila štědrým grantem.

Již od počátku studii spolupracuje s řadou prestižních zahraničních institucí, např. New York Medical College, University of Cambridge nebo King's College London. Je spoluautorkou mnoha vysoce ceněných publikací a pravidelně přednáší na mezinárodních vědeckých symposiích. V ÚEM AV ČR vede vlastní výzkumný tým a podílí se také na pregraduální a postgraduální výuce studentů.

FOTO: ÚEM

RNDr. Marek Šmejkal, Ph.D.

Biologické centrum AV ČR

e-mail: marek.smejkal@hbu.cas.cz, tel.: +420 778 485 295

Marek Šmejkal studuje, jak se mění chování a adaptační strategie ryb a jaký dopad mají změny prostředí způsobené člověkem na ekologii ryb a jejich reprodukci. V Biologickém centru AV ČR vede výzkumnou skupinu, která se zabývá behaviorální ekologií ryb. Při práci využívá řadu metod a kombinuje terénní výzkum s experimenty v laboratoři.

Mladého vědce také zajímá problematika invazních druhů a jejich dopadů na ubývání naší původní fauny. Podílí se na řadě projektů, například se ZOO Praha a dalšími institucemi se angažuje v projektu za záchranu kriticky ohroženého karase obecného. K tomuto tématu také často vystupuje v českých médiích.

Marek Šmejkal publikoval v řadě prestižních vědeckých časopisů a na výzkumu spolupracuje s několika výzkumnými organizacemi v zahraničí. Studentům pravidelně vede bakalářské, magisterské i doktorské práce. Nadějný vědec se věnuje také popularizaci svého oboru a pravidelně píše do českých časopisů.

FOTO: Jakub Hardt, BC

Ing. Stanislav Juráň, Ph.D.

Ústav výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe
e-mail: juran.s@czechglobe.cz, tel.: +420 511 192 222

Stanislav Juráň se zabývá fyziologií rostlin a chemií atmosféry a zaměřuje se především na toky přízemního ozonu a těkavých organických látek biogenního původu. Přízemní ozon, který vytvářejí těkavé organické látky spolu s oxidy dusíku, totiž způsobuje alergie, respirační onemocnění nebo předčasnou úmrtnost.

Přízemní ozon ale také výrazně snižuje efektivitu fotosyntézy a ukládání uhlíku v rostlinách (fixace uhlíku). Stanislav Juráň to dokáže nejen změřit, ale i zpracovat do přesných modelů, a tím stanovit míru snížení fixace uhlíku v různých ekosystémech. Mladý vědec se také podílel na certifikované metodice, která zjišťuje vliv městské vegetace na zachytávání znečištění.

Stanislav Juráň pracuje v Ústavu výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe od roku 2013 s přestávkami, kdy pobýval kvůli doktorskému studiu v Římě v Radě pro výzkum pro experimenty v zemědělství a po dokončení doktorátu na rakouské Univerzitě Innsbruck. V Laboratoři ekologické fyziologie rostlin se nyní věnuje modelování toku ozonu s dopady na vegetaci a roli těkavých organických látek v atmosféře a jejich vztah k biosféře.

FOTO: archiv S. Juráně

Mgr. Aleš Kudrnáč, Ph.D.

Sociologický ústav AV ČR
e-mail: ales.kudrnac@soc.cas.cz, tel.: +420 210 310 323

Aleš Kudrnáč se věnuje výzkumu na pomezí sociologie, politologie a sociální psychologie. Dlouhodobě se zabývá vytvářením politických postojů v adolescenci a tím, jak škola a prostředí, v němž adolescenti vyrůstají, formují jejich chování, předsudky a vnímání politiky. Při práci využívá zejména data z rozsáhlých dotazníkových šetření, která analyzuje prostřednictvím pokročilých statistických metod.

V Sociologickém ústavu AV ČR působí od roku 2014, kdy se začal podílet na realizaci Českého panelového šetření domácností. Po dokončení doktorského studia na Univerzitě Palackého v Olomouci absolvoval krátkodobé výzkumné pobyty v Talinnu a Haifě a šestiměsíční výzkumnou stáž na University of Nebraska–Lincoln v USA. Významné zkušenosti nabyt rovněž během svého téměř čtyřletého působení na Umeå University ve Švédsku.

V současnosti je hlavním řešitelem pětiletého projektu GA ČR Dynamika postojů adolescentů k cizincům, jehož cílem je zkoumat vliv vzdělávání a školního prostředí na rozvoj postojů dospívajících k ostatním skupinám obyvatel.

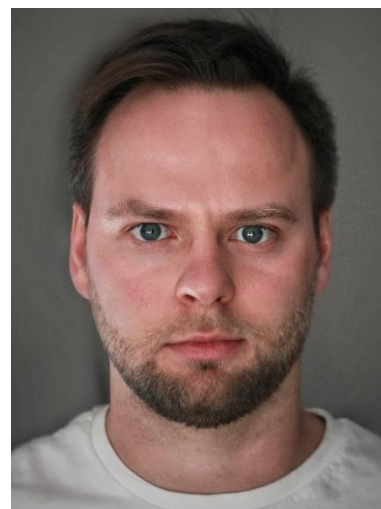

FOTO: archiv A. Kudrnáče

PhDr. Tomáš Gecko, Ph.D.

Masarykův ústav a Archiv AV ČR

e-mail: gecko@mua.cas.cz, tel.: +420 286 010 578

Dříve opomíjené dějiny vědy, transfer znalostí a dnes čím dál důležitější využití technologií v humanitních vědách patří k hlavním oblastem zájmu historika Tomáše Gecka. Ve svém bádání se coby odborný asistent Ústavu hospodářských a sociálních dějin FF UK věnuje také dějinám podnikání či sociální politice.

V Masarykově ústavu a Archivu AV ČR působí jako vědecký pracovník od roku 2017. Participoval na založení výzkumného týmu Transformace státu a společnosti v hospodářské a sociální perspektivě a podílí se na řadě důležitých výzkumných projektů ústavu. Jde například o Habitus českých vědců v letech 1918–1968. Příklad dvou generací, jehož se zúčastnil mj. jako spoluautor několika klíčových kapitol ve stejnojmenné závěrečné monografii, a o projekt Images of science in Czechoslovakia 1918–1945–1968, podpořený prestižní premií Lumina quaeruntur.

Blízký vztah k technologiím uplatnil při analýze zahraničních korespondenčních sítí T. G. Masaryka jako autor teoreticky a metodologicky pojatých prací i při praktickém využití metod digital humanities v podobě unikátní specializované mapy.

FOTO: MÚA

Mgr. Pavel Horák, Ph.D.

Etnologický ústav AV ČR

e-mail: horak@eu.cas.cz, tel.: +420 222 828 602

Pavel Horák, který od roku 2019 pracuje v Oddělení pro výzkum kulturního dědictví Etnologického ústavu AV ČR, zkoumá alternativní náboženství a spiritualitu.

Na Univerzitě v Pardubicích vystudoval religionistiku, studijní a výzkumné pobyty absolvoval mimo jiné na Univerzitě v Gentu, Amsterodamské univerzitě, vídeňském Institutu pro společenské vědy a na Univerzitě v Cambridge.

Pavel Horák kombinuje religionistické a antropologické perspektivy ve výzkumu magie, čarodějnictví, okultních a ezoterních hnutí v 19. a 20. století. V posledních studiích se zaměřil na mezikulturní výzkum magie, vztahy mezi okultismem a politikou nebo na vliv slovanské mytologie na utváření českého národa.

Deset let se zabýval výzkumem moderního pohanství, které je jedním z nejdynamičtějších rostoucích náboženství u nás i v zahraničí. Aktuálně dopsal knihu *Návrat starých bohů*, která vyjde letos v Nakladatelství Lidové noviny.

FOTO: Luděk Brož, EÚ

Mgr. Lukáš Lička, Ph.D.

Filosofický ústav AV ČR

e-mail: licka@flu.cas.cz, tel.: +420 606 096 876

Lukáš Lička je historikem filozofie a vědy. Při výzkumu se soustředí především na vývoj optické tradice, teorií smyslového vnímání a psychologické problematiky obecně na středověkých univerzitách ve 13. až 15. století.

Zajímá jej kulturní přenos filosofických idejí, textů a rukopisů ze západoevropských center univerzitní vzdělanosti (Paříž a Oxford) do střeoevropského prostoru (zvláště Praha a Vídeň) a také způsoby přenosu filosofické a přírodovědné problematiky z univerzitních přednášek do disputační praxe.

Ve Filosofickém ústavu AV ČR aktuálně působí jako člen týmu prestižního projektu ACADEMIA podpořeného Evropskou výzkumnou radou, který se snaží zrekonstruovat způsoby generování a sdílení znalostí ve středověku, včetně jejich vlivu na moderní akademickou praxi.

O mezinárodním ohlasu publikační činnosti Lukáše Ličky svědčí i SIEPM Junior Scholar Award, kterou mu udělila Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie Médiévale v roce 2020.

FOTO: FLÚ

Mgr. Jiří Dynda, Ph. D.

Slovanský ústav AV ČR

e-mail: dynda@slu.cas.cz, tel.: +420 224 800 276

Jiří Dynda se zabývá v širším kulturněhistorickém kontextu náboženstvím Slovanů v předkřesťanském období. Jeho výzkum propojuje nové poznatky odborné literatury a historických pramenů s výbornou znalostí řady starých jazyků Evropy (staroslověnština, klasická řečtina, latina či stará severština).

Napsal tři monografie o slovanském pohanství (*Svjatogor: Smrt a iniciace staroruského bohatýra*, 2016, *Slovanské pohanství ve středověkých latinských pramenech*, 2017, a *Slovanské pohanství ve středověkých ruských kázáních*, 2019), jejichž součástí jsou i nové překlady historických pramenů, z nichž některé nebyly do dřívějších výzkumů zahrnuty. Nyní pracuje na monografii o literárních obrazech slovanského pohanství.

Za diplomovou práci *Byliny o bohatýru Svjatogorovi: strukturální a komparativní analýza narativu* získal v roce 2016 Cenu Jana Palacha. Vědecký přínos jeho bádání ocenila v loňském roce i Učená společnost, a to v kategorii pro mladší vědecké pracovníky. Od ledna 2017 působí v Oddělení paleoslovenistiky a byzantologie Slovanského ústavu AV ČR.

FOTO: Richard Klíčník